

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Комітет з питань фінансів, податкової та митної політики

01008, м.Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, тел.: 255-28-07, факс: 255-25-91

Міністерство фінансів України

Національний банк України

Державна податкова служба України

Фізичні особи - підприємці, які є платниками єдиного податку

щодо застосування РРО/ПРРО з 1 січня 2022 року

До Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики (далі – Комітет) надходять численні звернення від фізичних осіб – підприємців, які є платниками єдиного податку, щодо проблемних питань застосування РРО/ПРРО з 1 січня 2022 року та відсутності однозначної позиції державних органів з цих питань, у зв'язку з цим вважаємо за необхідне надати узагальнюючу відповідь на звернення платників податку щодо найбільш поширених питань. Просимо враховувати позицію Комітету під час розгляду звернень платників податків.

1. Для яких фізичних осіб - підприємців, які є платниками єдиного податку, застосування РРО/ПРРО з 1 січня 2022 року не є обов'язковим.

Згідно пункту 296.10 статті 296 Податкового кодексу України реєстратори розрахункових операцій та/або програмні реєстратори розрахункових операцій не застосовуються платниками єдиного податку першої групи.

Крім того, для платників єдиного податку другої-четвертої груп діють виключення, передбачені статтею 10 Закону України «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг» від 6 липня 1995 року № 265/95-ВР (далі – Закон № 265). На виконання вказаної статті Урядом прийнято Постанову «Про забезпечення реалізації статті 10 Закону України «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг» №1336 від 23 серпня 2000 р. (далі – постанова № 1336), що передбачає умови та порядок ведення діяльності без застосування РРО (за умови використання ними розрахункових книжок та КОРО).

Звертаємо увагу, що 23 грудня 2021 року внесено зміни до постанови №1336, якими передбачено, що **роздрібна торгівля на території села**

Державна податкова служба України
1042/2 від 30.12.2021

товарами (крім підакцизних товарів) фізичними особами - підприємцями, які сплачують єдиний податок, може здійснюватись без застосування РРО/ПРРО (за умови використання ними розрахункових книжок та КОРО).

Цей пункт не застосовується за наявності хоча б однієї з таких умов:

така роздрібна торгівля здійснюється в торговельному об'єкті, в якому також здійснюється торгівля підакцизними товарами;

такими фізичними особами — підприємцями також здійснюється дистанційна торгівля, зокрема через Інтернет;

сільськими радами та радами об'єднаних територіальних громад, що створені згідно із законом, прийнято рішення про обов'язкове застосування на території села реєстраторів розрахункових операцій та/або програмних реєстраторів розрахункових операцій для форм і умов проведення діяльності, визначених у цьому пункті.

Але у разі перевищення річного обсягу розрахункових операцій з продажу товарів (надання послуг) суми 167 розмірів мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня податкового (звітного) року, на один структурний (відокремлений) підрозділ (пункт продажу товарів), застосування РРО/ПРРО стане обов'язковим.

Також при здійсненні діяльності, що передбачена статтею 9 Закону № 265 РРО/ПРРО не застосовується, розрахункова книжка та КОРО не ведеться.

2. Чи повинні фізичні особи - підприємці, які є платниками єдиного податку, вести облік товарних запасів та підтверджувати походження товарів документами?

Фізичні особи - підприємці, які є платниками єдиного податку та не зареєстровані платниками податку на додану вартість (крім тих, які провадять діяльність з реалізації технічно складних побутових товарів, що підлягають гарантійному ремонту, а також лікарських засобів та виробів медичного призначення, ювелірних та побутових виробів з дорогоцінних металів, дорогоцінного каміння, дорогоцінного каміння органічного утворення та напівдорогоцінного каміння), **не зобов'язані вести облік товарних запасів та підтверджувати облік та походження товарів документами** (пункт 12 статті 3 Закону № 265).

3. Чи повинні фізичні особи - підприємці, які є платниками єдиного податку, вести облік доходів та витрат?

Пункт 44.1 статті 44 Податкового кодексу України містить наступні вимоги щодо підтвердження платниками податків показників, зазначених такими платниками у податковій звітності:

«44.1. Для цілей оподаткування платники податків зобов'язані вести облік доходів, витрат та інших показників, пов'язаних з визначенням об'єктів оподаткування та/або податкових зобов'язань, на підставі первинних документів, реєстрів бухгалтерського обліку, фінансової звітності, інших документів, пов'язаних з обчисленням і сплатою податків і зборів, ведення яких передбачено законодавством.

Платникам податків забороняється формування показників податкової звітності, митних декларацій на підставі даних, не підтверджених документами, що визначені абзацом першим цього пункту.»

Принагідно повідомляємо, що зазначена норма Податкового кодексу України діє з 2011 року.

Згідно з пунктом 296.1 статті 296 Податкового кодексу України ФОП – платники єдиного податку першої і другої груп та платники єдиного податку третьої групи, які не є платниками ПДВ, ведуть облік у довільній формі шляхом помісячного відображення отриманих доходів.

Це означає, що такі **ФОП не повинні підтверджувати документами (в тому числі первинними документами) витрати на придбання товарів/послуг, а повинні вести лише облік доходів з урахуванням вимог пункту 44.1 статті 44 Податкового кодексу України.** Водночас, такі ФОП повинні підтверджувати факт включення або не включення певних доходів до загального складу доходу (стаття 292 Податкового кодексу України).

Документами, які підтверджують дохід фізичної особи-підприємця є документи, що підтверджують надходження коштів на поточний рахунок в банку або надходження готівкових коштів.

Відповідно до Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 29.12.2017 № 148 (далі – постанова № 148) готівка, що надходить до кас, оприбутковується в день одержання готівки в повній сумі. Оприбуткуванням готівки в касах суб'єктів господарювання, які проводять готівкові розрахунки із застосуванням КОРО без застосування РРО, є занесення даних розрахункових квитанцій до КОРО. Така вимога стосується фізичних осіб-підприємців, які не застосують РРО/ПРРО на підставі постанови №1336.

Оприбуткування та облік фізичними особами-підприємцями отриманих доходів здійснюється в книгах обліку доходів і витрат у довільній формі шляхом помісячного відображення отриманих доходів у порядку, визначеному Податковим кодексом України (пункт 11 постанови № 148). Фізичні особи-підприємці касової книги не ведуть (пункт 39 постанови № 148).

Тобто фізичні особи підприємці, які не застосовують РРО/ПРРО (наприклад ФОП – платники єдиного податку першої групи) оприбутковують готівку шляхом ведення помісячного обліку доходів відповідно до пункту 296.1 Податкового кодексу України без заповнення касових книжок.

У разі застосування РРО доходи, вказані ФОП – платником єдиного податку згідно пункту 296.1 статті 296 Податкового кодексу України підтверджуються звітами РРО/ПРРО та виписками про рух коштів на рахунках, відкритих в установах банків.

У разі незастосування РРО/ПРРО згідно постанови КМУ №1336 підтвердженням доходів будуть записи в книзі КОРО (здійснені на

підставі розрахункових квитанцій) та виписки про рух коштів на рахунках, відкритих в установах банків.

4. Продаж товарів з використанням мережі Інтернет. У якому випадку обов'язкове проведення розрахункових операцій через РРО/ПРРО, а в якому випадку ні?

Відповідно до ст. 2 Закону України «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг» розрахункова операція - приймання від покупця готівкових коштів, платіжних карток, платіжних чеків, жетонів тощо за місцем реалізації товарів (послуг), видача готівкових коштів за повернутий покупцем товар (ненадану послугу), а у разі застосування банківської платіжної картки – оформлення відповідного розрахункового документа щодо оплати в безготівковій формі товару (послуги) банком покупця або, у разі повернення товару (відмови від послуги), оформлення розрахункових документів щодо перерахування коштів у банк покупця.

Таким чином, **РРО/ПРРО не застосовується у разі оплати покупцем коштів виключно на поточний рахунок фізичної особи-підприємця, крім карткового, оскільки така операція не є розрахунковою, тобто продавець надає покупцю повні банківські реквізити для здійснення оплати (поточний рахунок у форматі IBAN). У разі здійснення розрахунків в інший спосіб – готівкою, платіжною картою тощо, застосування РРО/ПРРО є обов'язковим.**

5. Як проводити розрахункову операцію у разі продажу товарів з доставкою товарів через служби доставки?

У разі продажу товарів з **повною передплатою на поточний рахунок продавця у форматі IBAN фіскальний чек через РРО/ПРРО може не видаватись.** В поштове відправлення вкладається документ на товар: товарний чек, накладна тощо. **У разі здійснення попередньої оплати з використанням платіжних карток така операція є розрахунковою у розумінні Закону №265/95-ВР і вимагає видачу фіскального чека, який може бути вкладений в поштове відправлення або надісланий покупцю в інший спосіб (на електронну пошту, мобільний телефон тощо).**

У разі оформлення продажу товарів з післяплатою (накладний платіж) необхідність застосування РРО/ПРРО залежить від умов договору між продавцем та перевізником. Обов'язок продавця передати товар покупцеві вважається виконаним в момент здачі товару перевізникові або організації зв'язку для доставки покупцеві (частина 2 статті 664 Цивільного кодексу України). Продавець у такому випадку вкладає в поштове відправлення документи на товар (товарний чек, накладна тощо).

У цьому випадку розрахунки здійснюються в місці отримання товару між покупцем і перевізником, який повинен видати фіскальний чек на приймання готівки чи платіжної картки. В подальшому розрахунки за товар здійснюються між перевізником та продавцем згідно договору між продавцем та перевізником. Якщо перевізник перераховує кошти продавцю на поточний рахунок, РРО/ПРРО не застосовується, в іншому випадку продавець

зобов'язаний видати фіскальний чек на товар покупцю шляхом надіслання на електронну пошту, мобільний телефон тощо.

6. Як проводити розрахункову операцію у разі продажу товару з доставкою кур'єром продавця?

У разі продажу товару на умовах передплати застосовуються такі ж правила, як при наданні відповіді на питання 4.

У разі продажу товарів з розрахунком у місці доставки з використанням готівкових коштів чи платіжних карток, кур'єр продавця зобов'язаний оформити і видати покупцю фіскальний чек на повну суму розрахункової операції.

Фіскальний чек може бути надано у тому числі, але не виключно, шляхом відтворення на дисплеї реєстратора розрахункових операцій чи дисплеї пристрою, на якому встановлений програмний реєстратор розрахункових операцій QR-коду, який дозволяє особі здійснювати його зчитування та ідентифікацію із розрахунковим документом за структурою даних, що в ньому міститься, та/або надсиланням електронного розрахункового документа на наданий такою особою абонентський номер або адресу електронної пошти.

7. Як проводити розрахункові операції у разі продажу товарів з частковою оплатою у тому числі при оплаті з розстроченням платежу?

При продажу товарів з оплатою декількома платежами (передплата і післяплата; часткова оплата з подальшим розстроченням платежу тощо) продавець повинен оформити і видати окремий фіскальний чек на кожну розрахункову операцію за умови прийняття готівки чи платіжних карток від покупця.

За умови оплати покупцем коштів на поточний рахунок продавця (за реквізитами у форматі IBAN) РРО/ПРРО може не застосовуватись.

У разі застосування різних способів оплати, наприклад, один платіж на поточний рахунок продавця за реквізитами у форматі IBAN, а інший – готівкою, обов'язковим є видача фіскального чека саме на розрахункову операцію (в цьому випадку – на приймання готівки).

Просимо враховувати позицію Комітету при розгляді звернень платників податків.

Голова Комітету

Д.О. Гетманцев

ЕАС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: Гетманцев Данило Олександрович
Сертифікат: 58E2D9E7F900307B04000000440A3100AB198F00
Дійсний до: 25.01.2023 0:00:00

Апарат Верховної Ради України
№ 04-32/10-2021/409504 від 30.12.2021

779751